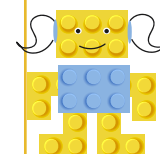

Instrukcja obsługi innowacji

Piąteczka – przystanek emocjonalny przedszkolaka

Nr umowy grantowej: 20/POPO/2021 z dnia 4.11.2021 r.

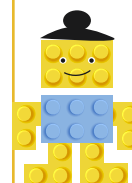

Autorzy:

Barbara Zelek
Monika Gomółka-Sromek
Krzysztof Braś

Interaktywny spis treści

1. Problem, na jaki odpowiada innowacja	3
2. Innowacja	3
2.1. Elementy składowe innowacji	3
2.2. Do kogo skierowana jest innowacja?	5
2.3. Jak pracować z innowacją?	5
3. Oczekiwane efekty	6
3.1. Zmiany po stronie dzieci	6
3.2. Zmiany po stronie nauczycieli	7
3.3. Zmiany po stronie rodziców	8

1. Problem, na jaki odpowiada innowacja

Innowacja społeczna pt. Piąteczka – przystanek emocjonalny przedszkolaka jest odpowiedzią na zwiększone zapotrzebowanie w obszarze rozwoju umiejętności emocjonalno-społecznych dziecka. Według naszych obserwacji przeprowadzonych na grupie pięciu przedszkolaki, czyli ok. 270 dzieci, zapotrzebowanie w skali roku zwiększyło się o około 20%. Brak odpowiednich działań i edukacji u dzieci wymagających pracy w zakresie rozwoju emocjonalno-społecznego skutkować może problemami niedostosowania społecznego w życiu szkolnym i społecznym. Nieumiejętność regulowania emocji, współpracy w grupie, dostosowania się do zasad społecznych prowadzić może do wykluczenia i rozwoju trudności w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

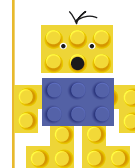
Dzieci w wieku przedszkolnym ze względu na etap rozwoju, w jakim się znajdują, w szybkim tempie przyswajają nowe umiejętności i informacje. Uczą się przede wszystkim w oparciu o różne formy zabawy, przez co stosowane narzędzia powinny być dla nich odpowiednio interesujące i absorbujące, aby uzyskać jak najlepsze efekty treningu. Poza szeroko rozumianym rozwojem intelektualnym, fizycznym, motorycznym i poznawczym kluczową rolę odgrywa rozwój emocjonalny oraz społeczny, w praktyce często pomijany, na co wskazują liczne badania i analizy. Przeprowadzone na potrzeby niniejszego projektu rozmowy z nauczycielami oraz rodzicami pozwalają określić, że dostępne metody wykorzystywane celem rozwoju umiejętności społecznych i emocjonalnych okazują się być niewystarczające i nieskuteczne.

2. Innowacja

2.1. Elementy składowe innowacji

Innowacja to propozycja:

- scenariuszy zajęć o charakterze edukacyjno-terapeutycznym;
- instruktaży dla nauczycieli, czyli dokładnego opisu istotnych elementów scenariuszy dla nauczycieli wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku 4-6 lat;
- instruktaży dla rodziców, propozycji alternatywnych zabaw

w środowisku rodzinnym, kompatybilnych z zagadnieniami poruszonymi w scenariuszach realizowanych w przestrzeni przedszkolnej;

- filmów.

Nasza innowacja łączy trzy aspekty:

- edukacyjny – pakiet skierowany jest do nauczycieli, psychologów/ pedagogów, trenerów, rodziców/opiekunów oraz dzieci;
- terapeutyczny – doskonalenie umiejętności korzystania ze wspierających lub alternatywnych metod z obszaru emocjonalno-społecznego, doskonalenie słownictwa i umiejętności, nabywanie nowych kompetencji społecznych przez dzieci;
- zabawowy – ćwiczenia i zabawy uczące i bawiące na poziomie dziecka.

Konstrukcja zajęć skrojona jest pod grupy 6-8 osobowe, dla dzieci wybranych do treningu umiejętności emocjonalno-społecznych wykazujących trudności w tym zakresie. Nauczyciele wybierają mogą pojedyncze scenariusze, ćwiczenia i zabawy celem treningu emocjonalno-społecznego i wdrażać je jako propozycję oraz odpowiedź na zwiększające się zapotrzebowanie w tym zakresie. Jednocześnie mogą oni poszerzać propozycję ćwiczeń w zależności od potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci. Nauczyciel będący dobrym obserwatorem zorientuje się, które ćwiczenia szczególnie upodobała sobie jego grupa dzieci i w tym kierunku radzimy pójść.

Instruktaże dla rodziców to zaproszenie do wspólnego spędzania czasu dzieci z rodzicami i wzmacniania wyuczonych umiejętności i zachowań na przestrzeni życia rodzinnego.

Propozycja scenariuszy i instruktaży dla nauczycieli oraz instruktaży dla rodziców to próba stworzenia wspólnego dialogu w zakresie kompetencji dzieci, który skutkować będzie zespołową pracą nad kluczowymi umiejętnościami z zakresu funkcjonowania społecznego przyszłych pokoleń.

2.2. Do kogo kierowana jest innowacja?

Naszą innowację kierujemy do trzech grup:

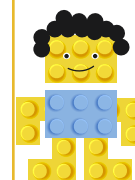
- nauczyciele-użytkownicy – pozyskują skuteczne i atrakcyjne dodatkowe pomoce o charakterze edukacyjno-terapeutycznym;
- rodzice-użytkownicy – głębiej poznają zagadnienia związane z emocjami oraz uczą się alternatywnych zabaw do wspólnych działań w relacji rodzic-dziecko;
- dzieci-odbiorcy – nabywają nowe kompetencje w zakresie emocji poprzez cykl zajęć realizowanych w przedszkolu/szkole oraz alternatywne zabawy przeprowadzone w środowisku domowym.

2.3. Jak pracować z innowacją?

Innowacja społeczna pod nazwą Piąteczka – przystanek emocjonalny przedszkolaka to zbiór dziesięciu scenariuszy tematycznych skonstruowany pod kątem najważniejszych tematów wynikających z zauważanych niepowodzeń w zakresie trudności emocjonalno-społecznych przedszkolaka. Nauczyciel powinien zapoznać się z całością tematów, po czym sięgnąć do scenariusza zajęć a następnie do instruktażu, gdzie znajduje się dokładny opis wykonywania ćwiczeń, przygotowania do zajęć odpowiednich pomocy dydaktycznych.

Dodatkowym wsparciem jest nagrany pod każdy temat film tematyczny. Filmy to praca spontaniczna dzieci, które wykazywały wewnętrzną motywację do udziału w zajęciach. Nauczyciel nie jest zobligowany do realizacji całego cyklu zajęć, lecz może wybierać zagadnienia, które są szczególnie ważne i trudne dla grupy przedszkolaków, z którymi pracuje.

Średni czas trwania pełnych zajęć z przerwami na relaksację, ćwiczenia ruchowe i odprężające dzieci to 60-90 minut. Nauczyciel decyduje, które ćwiczenia wybrać i jak długo mają trwać zajęcia, bo zależy to od wydolności psychofizycznej grupy. Elementami stałymi, które powinny być częścią każdego treningu są: powitanie, powtórzenie reguł i Kodeksu Piąteczki – lub stworzenie swojego unikalnego kodeksu zasad i stosownie go na każdych zajęciach – oraz przybicie piątki na zakończenie zajęć. Ponadto wytłumaczenie

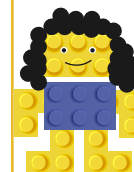

dzieciom tematu zajęć i pokazanie sposobu nabycia konkretnej kompetencji oraz – dodatkowo – tworzenie wspólnych kodeksów postępowania zaproponowanych przez dzieci.

Dużą, stałą wartością są pomoce dydaktyczne, m.in. niejednorodne kolorowe klocki o różnych gabarytach. Każdy z dziesięciu scenariuszy zawiera jedno ćwiczenie w oparciu o materiał klockowy. Dzieci z ogromną chęcią wchodzą w świat klocków i trenują oraz utrwalają określone kompetencje poprzez tworzenie konstrukcji budowlanych o określonej tematyce.

Projekt pakietu edukacyjno-terapeutycznego jest łatwy, czytelny, przyjemny w odbiorze, nie tylko w wersji metodycznej, ale także w formie graficznej. Na marginesach pojawiają się postaci z klocków, które akcentują szczególną ważność ćwiczenia.

Z kolei rodzice mają wgląd w całość pakietu edukacyjno-terapeutycznego oraz wiedzę, z jakim materiałem dziecko pracuje w przedszkolu. Zaleca się, żeby do tygodnia od ostatnich zajęć przeprowadzić w środowisku domowym zaproponowane zabawy alternatywne. Można wybrać jedną zabawę z instruktażu dla rodziców lub zrealizować wszystkie propozycje, w zależności od posiadanego czasu. Do zabawy w przestrzeni rodzinnej zaleca się zaprosić również starsze rodzeństwo. Bywają też zabawy wymagające miesięcznej, systematycznej pracy, jednakże wybór należy do rodziców.

3. Oczekiwane efekty

3.1. Zmiany po stronie dzieci

Uczestnicy zajęć dzięki zabawie utrwalają określone kompetencje z zakresu emocjonalno-społecznego. Dzieci uczą się rozpoznawać emocje, trenują odpowiednie wzorce zachowań, nabywają kompetencje współpracy w grupie. Dzięki zaproponowanym scenariuszom dzieci nabywają konkretne umiejętności z zakresu emocjonalno-społecznego: czekania na swoją kolej, stosowania się do ustalonych reguł, rozpoznawania emocji, przeżywania i głębszego zapoznania się z kluczowymi, podstawowymi emocjami, uczyć się rozwiązywania konfliktów, empatii, radzenia sobie

z porażką, odbierania emocji przez zmysły, odgrywania ról, sztuki autoprezentacji.

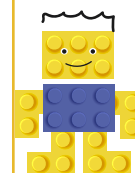
Zarówno nasze obserwacje, jak i przeprowadzone testy poświadczają, że odpowiednio dostosowana tematyka i poruszanie się w zaproponowanym przez nas świecie dziecka (w krainie emocji, na przystanku emocji, we wspólnych podróżach itp.) zaowocowały 70% progresem u dzieci wycofanych i lękowych. Dzieci wypowiadają się na forum grupy, chętnie uczestniczą w zaproponowanych zabawach. Dzieci zbudowały swoje poczucie sprawczości i osiągnęły wysokie wyniki w arkuszach obserwacji.

Dodatkowym atutem jest nabycie większej pewności siebie przez dzieci uczestniczące w zajęciach, a co za tym idzie podbudowanie ich poczucia własnej wartości poprzez nauczenie i utrwalenie nowych kompetencji społecznych przydatnych każdego dnia w społeczności przedszkolnej, rodzinnej i każdej innej.

Zaobserwowano także, że dzieci przebywające na treningach stały się liderami i katalizatorami w swoich macierzystych grupach przedszkolnych, wspierając tym samym innych przedszkolaków, i pokazując szereg rozwiązań podczas bieżących, niełatwych, dziecięcych sytuacji.

3.2. Zmiany po stronie nauczycieli

Nauczyciele wychowania przedszkolnego zyskali dodatkową pomoc, którą wykorzystywać mogą podczas codziennej pracy. Sami zgłębili wiedzę ze świata emocji. Dzielili się nowymi doświadczeniami i materiałem dydaktycznym z innymi nauczycielami. Ponadto zyskali wsparcie ze strony uczestników zajęć, którzy stali się niejako asystentami nauczycieli, mając często łatwiejszy dostęp do swoich rówieśników w grupie. Nauczyciele chętnie korzystają z zaproponowanych scenariuszy, dzięki którym nabywają nowe kompetencje i pogłębiają swoją wiedzę nt. rozwoju emocjonalno-społecznego dziecka. Dodatkowo sami weryfikują swoje stany emocjonalne i odbierają emocje jako integralną część swojego życia.

3.3. Zmiany po stronie rodziców

Rodzice obserwują zmiany zachodzące w dzieciach, które są w procesie i prezentują nowe kompetencje, coraz lepiej radząc sobie w środowisku rodzinnym oraz przedszkolnym. Dzięki uczestnictwu rodzice znacznie zgłębiają temat emocji, dokonują mocniejszego wglądu w swoje emocje i ich regulacje. Nawiązali lepsze i trwalsze relacje ze swoimi pociechami. Nauczyli się lepiej komunikować z dziećmi, a to przełożyło się na wyraźniej harmonijną jakość życia rodzinnego. Rodzice pozyskali gotowy materiał do przeprowadzania zabaw z dziećmi i wzmacnianie kompetencji emocjonalnych. Pozwala im to zaoszczędzić czas i nie zgubić się w ogromie proponowanych opracowań. Według dokładnych wskazówek uczą dzieci: akceptowania, regulowania emocji oraz uświadamiają swoim pociechom istotność występowania emocji w życiu. Rodzice uzyskali drogowskaz do rozmowy z dziećmi na temat przeżyć i emocji. Temat emocji, ich rozpoznawanie, interpretowanie i odbiór stał się codziennością w środowisku naszych odbiorców i użytkowników. Uzyskano wspólną akceptację do przeżywania stanów emocjonalnych. Słowa kluczowe i znaki wykorzystane w scenariuszach innowacji stają się kluczami do wspólnej komunikacji dotyczącej rozwoju emocjonalno-społecznego przedszkolaków.

Wspólna praca dwóch równoległych środowisk patrzących w tym samym kierunku przynosi efekty i wzmacnia dzieci, które stają się coraz bardziej świadome i radosne.

